

DISSERTATIO
EX THEOLOGIA NATURALI,
De
RESURRECTIONE
MORTUORUM,
Ex
PRINCIPIIS PHILOSOPHICIS
Non demonstrabili,
Quam
Benevolo Superiorum Indultu,
In
Almâ Lipsiensi,
H. L. Q. C.
D. XIII. April. Anno 1703.
sistit
P R E S E S
M. George Schrenfied Gehrnauer/
Læb. Luf.
RESPONDENTE
Gottlob Dresler / Küpper. Luf.

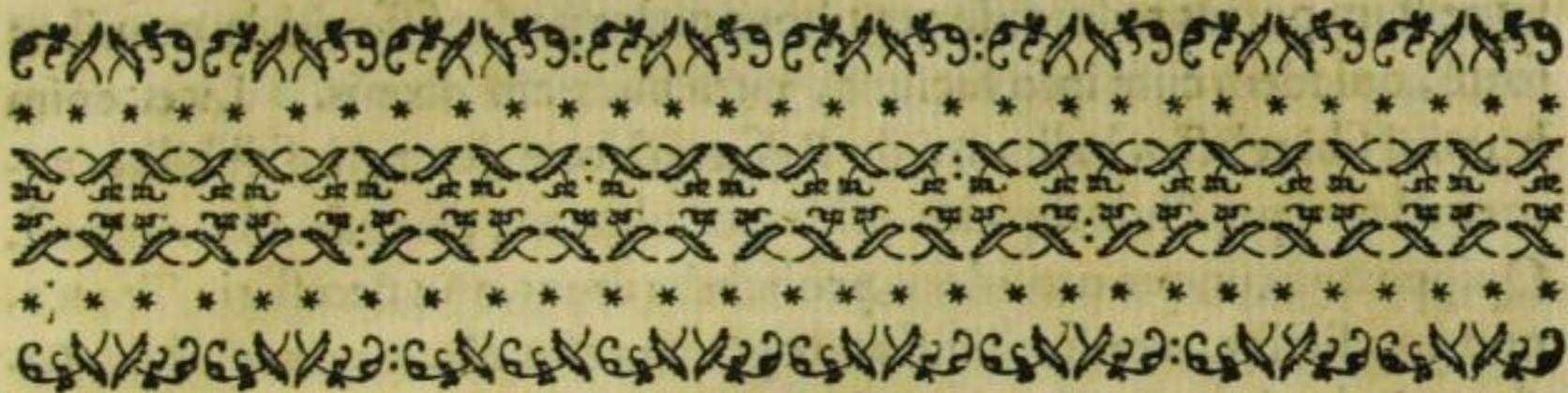

LIPSIÆ,
Coll. diss. A Literis JOH. HEINRICI RICHTERI.
8, 9

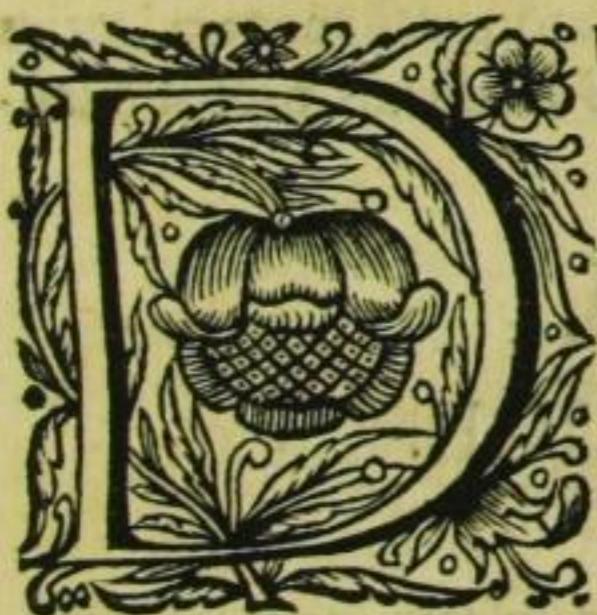
19

a. VIII. 9.

I. N. J. R. PRÆLOQUIUM!

Uo saltem rerum indagandarum sunt principia, veritatisque examinandæ *κριτήρια*, *revelatio* putà atque *ratio*; quæ etiam si utramque quod dicunt paginam faciant, pari tamen passu non ambulant. Etenim ea admodum curta nostræ rationis est supplex, ut si ad fidei articulos respexeris, non cœcutiat modò sed plerumque etiam sileat. Prætereo reliqua, quæ pro eô, quod dixi statuminandô, possint adduci, unicè resurrectionis mortuorum mentionem injecturus. Quotus enim quisque est, qui adeò fausto se natum esse genio, gaudeat, ut solo naturæ ductu, homines resurrecturos, sentiat pariter atque invictè demonstret. Proh! tam misera mortalium est conditio, ut nisi Spiritus Sancti assertum, eos redderet certos, saltem plerique, spem resurgendi projicerent omnem. Evidem non sum nescius, contrarium aliostueri, ex quibus allegasse juvabit *Alstedium, in Theol. Nat. P. I. p. 212. sequ.* *Hug. Grot. de V. R. C. L. II. p. 92. seq.* Quibus adde *Joh. Bapt. Aurel. de Monte Alto*, qui in libro de *Res. Mort. edit. Francof. 1586.* eandem ex lumine naturæ solidè probari posse, defendit, referente *Magnif. D. Schmid. Patrono ac Præceptore meo æternum pîè devenerando, in Colleg. MSS.* non enim librum ipsum evolvere in præsentia licuit. His adjungitur à *B. Gerhard. Loc. Theol. T. VIII. L. de Res. p. 391. §. 40.* *Julius Pacius à Beriga Jctus.* Ast quod *B. Scherz. in Syst. Theol. L. XX. §. II. p. 574. de Grotio* judicat, eum scilicet resurrectionis fidem

suspectam potius reddidisse gentilibus quam persuasisse, id de omnibus fortè, qui idem cum ipso faciunt, circa injuriam dixeris. Licet enim homini sibi relicto, balbutire de Resurrectione detur, infallibiliter tamē illam, per Philosophica principia adstruere, εν τῶν ἀδυνάτων est. Quippe quæcunque protuleris, probabilia erunt, non necessaria, Topica, non apodictica, verisimilia, non cogentia, teste Kromayer in Theol. Positivo-Polemica, P. II. p. 592. & DN. M. Pietschm. in Orat. Funebr. pag. 812. Quod ulterius deducere in animum induxi, eā ingressurus viā, ut primo negationis mērē rationem suppeditem, quō factō, ad tela adversariorum infringenda progrediar. Dum verò hoc molior, absit ut resurrectionem reddere velim dubiam, ut potius eam, tanquam certitudinem planè irrefragabilem, ex verbō revelatō præsupponam, tūtius esse ratus, fidem dare divinis promissis, quam infirmis probabilitatibus inniti. Fiat feliciter!

SECTIO I. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ.

§. I.

Prius verò quam ad rem fiat accessus, sobriam terminorum expositionem præmittamus, est necessum. Et ipsum quidem *resurrectionis* vocabulum, vi Etymi est iterata surrectio seu statio. Quod idem est cur Græcis dicatur ἀνάστασις quæ πεπλωσιν præsupponit. Unde placuit Damasco Lib. IV. Orth. fid. C. 28. illam describere, quod sit δευτέρα τῆς πεπλωκότος σάστις, vid. Quendt. Syst. Theol. C. III. M. III. Th. LXXXIX. p. 377. & B. Scherz. l. c. §. I. p. 572.

§. II.

Accipi solet hæc vox plerumque dupliciter, vel latè, quō sensu urbes & Republicæ restaurandæ dicuntur resurgere, vid. Curt. l. 5. c. 7. vers. 9. Liv. l. 24. c. 45. Hoc modō etiam ingeniosa Chymicorum operatio, quâ Rosas aliasque plantas, ex cinere rursus excitant, pristinæque formæ verisimiles reddunt, appellatur resurrectio artificialis, de quâ vide Voigt. Diff. de Res. Plant. quam in Curios. Phys. exhibet; it. Athanas. Kirch. Mund. subt. L. 12. Sect. 4. p. 414. Vel sumitur strictè, quæ significatio hujus est loci, tunc est idem ac Opus solius DEI, quō defunctorum

ctorum corpora, integra & perfecta, numerô & sexu eadem, animabus redunita, vel in æternum gaudium vel supplicium è sepulchro prodeunt & resurgunt.

§. III.

Ex quibus suâ sponte fluit, qui sub *mortuorum* nomine mihi veniant. Scilicet non eos velim intelligi, qui *spirituali morte* succumbunt, quales sunt, qui ob peccata sua proæretica, è statu regenerationis lapsi, divinæ gratiæ jacturam patiuntur. Nec sermo est, de politicè seu civili-*ter mortuis*, qui sunt ii, qui, communi hominum confortio ejecti, libe-*tate, Juribus aliisque bonis boni Civis, indigni habentur; vid. Struv. Ju-*
risprud. Rom. Germ. for. L. I. Tit. 24. Naturaliter mortui huc saltem pertinent, id est, tales, qui factâ corporis atque animæ *ἀναλύσει*, homi-*nū sorti exempti, vitâ naturali destituuntur.*

§. IV.

His prout fas erat præmissis, ad statum Centroversiæ forman-*dum accedo. Non verò quæritur; an mortuorum resurrectio, ex ra-*
tione seu principiis Philosophicis illustrari, nec an probabilissimè in-
crustari; sed an invictè, & apodicticè tūm quoad rem, tum quoad mo-
dum, NB. demonstrari, h.e. argumentis probari queat iis, quibus non
possit non ratio assentiri. Et id est, quod nego.

§. V.

Quandoquidem verò sine ratione nihil negandum, operæ me-*facturum credo pretium, si antequām adversariorum argumenta refel-*
lam, negationis fundamentum adducam. Ex multis autem, vel quin-
que modō rationes, pro stabiliendâ Thesi, proposuisse sufficiat.

§. VI.

Primam peto à negatione demonstrationis à priori & posteriori:
Quicquid à Philosopho demonstratur, aut demonstratur à priori aut
à posteriori;

Sed resurrectio mortuorum à priori demonstrari nequit; quia (α) nullum est in naturâ medium, quod sit Causa, cur prædicatum di-*catur de Subjecto; (β) à merâ DEI voluntate dependet; libera*
verò DEI decreta, à priori demonstrari non possunt; neque à po-
steriori; Etenim ea saltem hoc modō demonstrantur, quorum ef-
fectus cognoscuntur; quod ex definitione hujus demonstrationis

dispalescit; resurrectionis autem effectus nullus constat, cùm in
Sacro Codice modò reveletur.

E. resurrectio mortuorum à Philosopho demonstrari nequit.

Quod Alstedius l.c. P. I. p. 219. circa prius excipit, nempe justitiam divinam esse medium, id infirmo admodum tali nititur, quod facile quis mihi concesserit, qui altius paulò, quæ in Sect. II. §. 6. dicuntur, secum repetierit.

S. VII.

Secunda desumitur à negatione animæ immortalitatis.

Si animæ rationalis immortalitas, Philosopho certò non constat, sequitur, quod multò minus ejus cum corpore redunitio ipsi pateat;

Atqui;

E.

Major ex thesi patet; (1) A negatâ enim animâ, ad negatam ipsius cum corpore redunctionem V. C. negat verò eandem Philosophus, dum non amplius post mortem existere putat; (2) Quicunque non potest demonstrare quod longè facilius, ille non poterit demonstrare quod difficilior.

Minor est clara; colligo enim; aut Philosopho constat animæ immortalitas *intrinseca*, aut *extrinseca*, aut planè nulla. Non *intrinseca*; Quicquid enim habet ortum, suum etiam habet interitum. Nec obstat animam dici Spiritualem. Illud enim Philosophum æque latet ac immortalitas; & quis nescit, facilius, ex principiis Philosophicis, animæ materialitatem, quam immaterialitatem probari? Hinc satis accuratè loquitur Excell. Rivin. in Colleg. MSS. Physiol. Th. 2. de Ment. & Corp. Immortalitatem mentis magis credi quam demonstrari. Non *extrinseca*, dependet namque hæc à divinâ voluntate, quæ sibi relictio non innotescit. Nec per divinam justitiam apodicticè evincitur immortalitas. Ad summum exinde sequitur, animam post secessum à corpore, per aliquod tempus, adhuc superesse, ut vel bonis benè, vel malis male fiat. Satis enim Deus, Philosopho videbitur justus, si per decursum aliquot Seculorum, momentanea hominum benefacta compenset, vel malefacta puniat. E planè nulla vid. B. Luth. in Com. in Eccl. III. v. 19. seq. B. D. Scherz. Brev. Eustach. Quest. Phys. CCXXII. fol. 264. 464. 469. B. Hals. Brev. C. XVI. Th. I. B. Gerb. l.c. T. 8. C. I. p. 88. §. 146. Magnif. D. Schmid. Diss. pecul. de hac materiâ Lips. 1674. babit.

S. VIII.

§. VIII.

Tertia deponitur ab *insufficientia argumentorum*:

Quæcunque argumenta hominum animum non possunt reddere
àmetáπωτον, illa non sunt demonstrativa;

Atqui; E.

Major est ipsa definitio argumenti demonstrativi; vid. *Arist. post. Anal. C. 2. in fin.*

Minor corroboratur hoc Pro-Syllogismo:

Quæcunq; argumenta probabilibus admodum exceptionibus sunt
obnoxia, illa non reddunt hominum animum àmetáπωτον;

Atqui; E.

Major probatione non indiget;

Minor ex totâ *Sect. II. Diff.* constabit.

§. IX.

Quarta procedit à *disconvenientia resurrectionis cum principiis Philosophicis*:

Quodcunque principiis Philosophicis contrariatur, illud ex iis-
dem demonstrari nequit;

Atqui mortuorum resurrectio; E.

Major ex terminis patet;

Minorem probô (α) Naturæ decretum est, quod semel interiuit, numero idem nunquam reddit; quod testatur magnus ille naturæ genius, *Arist. L. 2. de Gen. & corrupt. t. 70.* in resurrectione autem corpora numero eadem redeunt.

(β) Omnia Philosophorum suffragio est comprobatum; *Apri- vatione ad habitum non dari regressum*; Id quod si admittitur, resurrectio Philosophiae erit contraria. Per hanc enim à privatione ad habitum datur regressus. Scilicet mors totalem vitæ importat privationem, utpote quæ est privatio vitæ in vivente, à solutione animæ & corporis facta, definiente *Sperling. in Inst. Phys. l. 7. C. 2. Pr. 1. 2.*

§. X.

Nec movet me nonnullorum exceptio, qui in eo sunt, ut existiment, non genuinum, sed falsum hoc esse Philosophorum principium; inquit enim, digitus vel aliud membrum, penitus abscissum, si adhibitò medicamento resuitur, coalescit. Hujusmodi Exemplum inter alia, refert *Voigt.*

in

in Cur. Phys. p. 7. de quôdam nobili Neapolitano, cui in duello nasum quis amputaverat, quem tamen integrum ipsi restituit prudentia Chirurgi. Aut itaque, colligunt, hoc membrum fuit animatum, aut non; Si illud, animam rationalem divisibilem esse sequitur, quod absurdum dicunt; Si hoc, à privatione, ad habitum dari regressum non immeritò infertur. Sed salva res est, si distinguas, inter privationem partialem & totalem. Hanc innuit hoc Philosophorum πολυθρύλητον, illam modò exemplum adductum adstruit.

§. XI.

Ultimam Scriptura ipsa subministrat, quæ ridiculam rationi esse resurrectionem afferit; arguo:

Quicquid rationi est ridiculum, illud ex ratione demonstrari non potest;

Atqui resurrectio mortuorum; E.

Major suâ luce radiat; implicat enim ridiculum esse rationi & tamen ita etiam conveniens, ut ex eâ demonstrari queat.

Minorem confirmant exempla Scripturæ: Philosophi Athenienses, Paulum de Resurrectione prædicantem deridebant *Act. XVII. 32.* & Festus pro insanō cum habebat *Cap. XXVI. v. 24.*

§. XII.

Aliquid excepisse quidem vult videri *Alstedius l. c. p. 220.* dum inquit, distinguendum esse, inter ignorantiam pravæ dispositionis & puræ negationis. Applicat hanc distinctionem dicens: Fuisse in adductis priorem, quæ tamen rei nihil præjudicet, non posteriorem. Sed Resp. unde probabit illam adfuisse, non hanc? Dicit quidem: Quod autem fuerit ignorantia pravæ dispositionis in monstrosis istis hominibus, colligitur ex argumentis, quæ ex ratione petuntur, quibus non potest non ratio assentiri. Ast quis non videt, vitiosum circulum eum committere? præsupponit id, quod adhuc probandum. Nam æque falsum est rationem teneri argumentis philosophicis assentiri, ac id ignorantiam pravæ dispositionis solum habuisse eos, quos adduximus. Quin contrarium ex totâ *Seet. II.* constabit, ad quam citra ullos anfractus me confero; esto itaque.

SE-

SECTIO II. ΑΝΑΣΚΕΤΑΣΤΙΚΗ.

§. I.

Primum argumentum petunt adversæ sententiæ Patroni, *ab homine & rotius Creatione:*

Si ratio humana investigare potest hominis creationem, quod scil. anima & corpus à DEO sint producta, nihil obstat, quò minus investigare possit, hominis resuscitationem;

Atqui; E.

Major prob. quia posterius includitur in priori, tanquam minus in majori.

Resp. (α) Neg. Maj. Consequ. Ab investigatione enim creationis ad investigationem resurrectionis N. V. C. ratio est ea, quia illa omnibus creaturis est communis, hæc ad solùm hominem pertinet; Illa est facta, hæc verò futura. A demonstratione autem facti, ad demonstrationem futuri, malè instituitur collectio.

(β) Dist. inter investigationem probabilem & demonstrativam; Limit. Maj. Prædicatum; Si ratio humana investigare potest hominis creationem, sequitur quod & investigare possit ejus resuscitationem, scil. probabiliter; Sic concedo totum argumentum, salvâ Thesi.

§. II.

II. *Ab Hominis appetitu perfectæ beatitudinis;*

Si homo appetit beatitudinem perfectam, sequitur, quod resurrectio ex naturâ constet, & certò sit futura;

Atqui prius est verum; E.

Maj. prob. Quia Deus & natura nihil faciunt frustra, quod fieret, nisi corpora resurgerent.

Minorem probant exinde, quia hominum appetitus fermè sit insatiabilis.

Resp. (α) Ab appetitu rei ad ejusdem consecutionem N. V. C. quod plura exempla testantur. Sic multi appetunt bona animi, alii bona corporis, alii bona fortunæ, & tamen ea non consequuntur.

B

(β) Pot-

(β) Potest appetitus adimpleri, etiam ~~corpus~~⁵⁷ non resurgat. Beatitudinem enim animæ potius competere, quam corpori diu edocuit Arist. L. I. Eth. cap. 2. seq. & l. 10. Eth. c. 8. seq. ubi de Beatitudine ex professo agit.

(γ) Ad prob. Maj. quod appetitus naturalis non sit frustra homini inditus; subsumo: Atqui Impiorum appetitus de beatitudine perfecta est naturalis; E. non est frustra; Conclusio est falsa E. vel Major vel Minor; non hæc; quicquid enim homini est naturale, illud piis pariter atque reprobis competit; E. Major.

§. III.

III. Ab animæ appetitione.

Si anima separata retinet essentialem quandam $\chi\acute{\epsilon}\sigma\tau\iota\nu$, & inclinationem habet ad corpus, sequitur quod aliquando etiam sit redunienda cum corpore;

Atqui; E.

Maj. prob. Quia non videtur verisimile, Deum velle, ut illa $\delta\acute{e}mu\eta\eta\acute{a}$ $\varsigma o\acute{e}y\eta$ naturalis, quâ anima tanquam determinata forma, appetit corpus tanquam determinatam materiam, non impleatur; Til. p. 2. Disp. Tb. 17.

Resp. (α) Neg. Antec. Verisimile nimirum magis Philosopho videbitur, eò usque appetere animam suum corpus, quo usque novit, illud in rerum natura adhuc esse. Ast cum illud penitus destructum intelligit, inclinationem abjicit. Ad planè enim impossibilia Intellectus non fertur.

(β) Neg. Consequ. Ut aliquid fiat naturaliter, non sufficit, ut sit in appetitu, nisi etiam sit in potestate. Resurrectio autem non subdi potest potentiae naturali. Nec est, cur ad divinam excuras, exceptionem enim, quæ contra hanc Philosophus reponet adinvenies infra.

§. 7.

(γ) Ad prob. Maj. meram Conjecturam hæc præsupponit. A probabili vero conjecturâ ad apodicticam rei demonstrationem. N. V. C.

§. IV.

IV. A Testimonio Philosophorum;

In

In cujuscunque rei notitiam Philosophi pervenerunt, illa omnino
ex principiis Philosophicis est demonstrabilis;
Atqui in resurrectionis notitiam;

E.

Major est clara;

Min. probat prolixè Alsted. l.c. p. 216. Grot. l.c. in not. ad L. II. p.
98. Hildebr. in Diff. de Vit. etern. in vet. Test. cogn. Cap. I. Sæc. II.
p. 16 item evolvi meretur Camer. Op. hor. suc. L. I. c. 97. Morn.
de V. R. C. c. 34. p. 564. Ex quibus pauca saltem dabimus. Huc
enim trahunt Phocylidis Carmen:

*Terram impartire insepultis cadaveribus;
Nec tumulum mortuorum refodias, neque aspectabilia
Soli monstres, divinamque iram accersas.
In honestum est, hominis compagem resolvere.
Et mox è terrâ speramus in lucem prodituras
Defunctorum reliquias -- -- -- --*

Nec perperam faciam, si quod Hildebrandus, de Indis Occiden-
talibus, satis aliàs insulis in cultisque, refert. In eò enim est, ut
credat, eos resurrectionem admittere. Hoc probare nititur ex
ipsorum dictis adversus Hispanos. Cum enim hi mortuorum
sepulchra, spe auri, eruerent, ac ossa disjicerent, ab Indis rogati
dicuntur, ut mortuis parcerent, nec eorum ossa dissiparent, quò
facilius resurgerent olim.

Resp. (α) dist. inter notitiam apodicticam & probabilem. Lim.
Maj. In cujuscunque rei notitiam apodicticam venerunt Philosophi,
illa ex lumine naturæ est demonstrabilis; Sic concessà Maj. neg.
Min.

(β) Dist. inter notitiam ex naturâ & aliunde haustam. Lim.
Maj. In cujuscunque rei notitiam pervenerunt Philosophi, lim. per na-
turam, & non per principium aliunde haustum, illa &c. Sic neg.
Min.

Altiori paulò mentis lance perpendiculari, unde hauserint suam de
resurrectione notitiam gentiles, suds clarius constabit, non ex naturâ,
sed partim à Majoribus suis traditam accepisse, partim Conversatio-
ni cum Judæis multum debuisse. Imò quid obstat, quò minus indu-
car credere, ipsos plagium commisisse & Scripta Mosis aliorumque

evolvisse, quâ in re mecum habeo sentientem Job. Nicol. in *Tract. de Theol. Gent.* p. 85. Hoc non parum confirmant ea, quæ Historiæ loquuntur, quod nempe Rex Ægypti Ptolomeus Philadelphus, antequam Christus nasceretur, studio septuaginta interpretum, in linguam gentilem seu Græcam Sacra Biblia transferri curaverit. Denique his addo, præconium Evangelii universale, ubi Apostoli omnes gentes docere jubebantur *Mattb. XXVIII. v. 19.* nullum enim est dubium, quin in omnes ferè terrarum angulos, Evangelii prædicatio penetrauerit.

§. V.

V. A Consensu omnium gentium;

In quodcunque omnes gentes consentiunt, illud è natura est demonstrabile;

Atqui;

E.

Major probatur: quia duo saltem sunt principia, quæ ad consensum homines adiungunt, ratio & revelatio. Hæc universalem consensum non efficit, non enim omnes ipsi fidem dant; E. ratio.

Minorem vide probatam apud Autores in §. præced. citatos.

Resp. (α) per Instant. Atqui in actu sacrificandi omnes consentiunt populi; E. debitum sacrificandi è natura est demonstrabile. Falsa est Concl. E. vacillat Major; Minorem enim historia probat.

(β) A Consensu itaque ad demonstrationem N. V. C.

(γ) Neg. Min. quoad universalitatem; Provoco ad Græcos ferè omnes & vel acutissimos, qui resurrectionis articulo se opposuerunt. vid. *Just. in Orat. ad Gent. Scherz. in Syst. Theol. L. XX. §. 2. pag. 574.* verbo: plerosque gentilium non negasse saltem resurrectionem, sed profanitatis etiam suæ testimonia, in sepulchrorum Inscriptionibus extare voluisse, testis est dictus Camer. l. c. P. I. p. 97. Quæ (malum) est ista dementia (ait Plin. l. 7. c. 55.) iterari vitam mortemque? Απαξ Σαρόντος οὐκ εἴνι ἀνάστασις inquit Æschines; cui consentit Theocrit.

-- -- Non est spes ulla sepultis.

Et quis nescit Versiculos Catulli ad Lesb.

Soles occidere & redire possunt,
Nobis cum semel occidit brevis lux,
Nox est perpetuo una dormienda.

vide

vide de his ad unum omnes Patres, nobiscum sentient. *Tert. de Præscr.*
C. 7. 6. Laet. L. 7. div. Inst. C. 23. Greg. Hom. 20, in Ezech. & alios.

(d) Ad probat. Maj. Et Scriptura hominem gentilem eò potest perducere, ut resurrectionem futuram credat; partim quia notitiam à Majoribus acceptam habet præsuppositam, partim quia intrinsecam, convertendi homines, ab hōc vel illo alienissimos, virtutem habent divina Oracula.

§. VI.

VI. A DEI providentia & Justitia;

Si Deus est justus & providus, sequitur quod corpora mortuorum sint resurrectura;

Atqui prius est verum; E. & posterius

Maj. prolixissimè probat *Alstedius l.c. p. 114. Grot. l.c. p. 90. Hild.*

l.c. p. 12. Cardo verò totius rei vertitur in eō; Justitiam divinam distributivam requirere, ut bonis benè, malis malè sit. Cum autem id in hāc vitâ non fiat, cum neque pœnas interdum luant impii, neque præmiis macerentur pii, necessario exindè sequi, aliam futuram esse vitam, ubi non tantummodo animæ, sed & corpora, quia hominum actiones sint suppositorum, bona vel mala accipiant.

Ad hoc ipsum, quod Achilleum fermè putant adversarii, argumentum, plura solent responderi, sed vel maximè, ut opinor, operæ fiet pretium, si altius paulò repetamus, quomodo corpus ratione actionum humanarum se habeat. Extra verò dubium est positum, corpora animalium, per se, omni motu, sensu ac perceptione esse destituta, merèque passivè se habere, & nullam edere functionem posse, nisi à potentiis animarum determinentur. Satis id dispalefecit, si corpus exanimatum respicis, motus enim omnis illud est expers. Quicquid autem immobile fit per mortem, illud non habet motum per se, sed ab alio quôdam principio vitali. Itaque ex his, quò usque perspicere datur, fluit, corpora nostra instrumentaliter saltem, ut mera passiva, in quemcunque hominis actum influere, quod ipsum testatur *Excel. D. Rivinus in pereleganti Diff. de Spiritu hominis Vitali An. 1681. hab.*

C. I. §. 3. addc Le Grand Inst. Phil. p. 350. sequent. Hōc admissō

Philosophus inferet; Corpora neque bene neque malè agere, sicut nec digna, quæ vel præmiis vel poenis afficiantur. His itaque præsuppositis

Resp. (α) Neg. Nex. Maj. Ad justitiam enim & providentiam divinam liberandam sufficerit Philosopho, si anima post mortem sola puniatur vel præmiis ornetur.

Excipit *Grotius*; cruciatus sæpè & calamitates, ob legem divinam pati corpora; Non autem esse verisimile, Deum velle, ut omnis planè repensationis expers sit corpus, sed ut præmium quoque accipiat.

Resp. (ι) Difficultate premitur hæc exceptio, si corpus per se & id quod debet resurgere, non sentire, observet, atque internum potius principium vitale, dolores persentiscere, supponat.

(2) DEUS non tenetur ob cruciatus propter legem divinam admissos mercedem corpori indulgere. Diu enim à Theologis est evictum, præmium creaturæ Deum non debere; vid. *B. Hyls. Brev. Theol. C. 16. Th. I. p. 434. sequ.* & *Diet. Instit. Catechet. Qu. 7. de Vit. ætern. p. 594.* Quid? quod ipse Philosophus haud obscurè intelligat, creaturam, quicquid ob legem divinam patitur vel agit, ad ea ex obligatione perfectâ teneri, nullumque debitum compensativum in creatorem cadere.

(β) Satis Deus homini quæ tali videtur justus, si pii testimonio conscientiae in adversis fruuntur, impii verò, nescio quibus furiis internis ac angoribus agitantur & torquentur.

Excipit *Alstedius*; non id sufficere, cùm secundum justitiam perfectam non fiat. Proportio enim, inquit, inter peccatum & poenam ratione numeri & gravitatis requiritur. Peccata verò sunt infinita; si Deum spectes, qui offenditur, E. & æquum est, ut infinita sit poena.

Resp. Infinitatem peccati Philosophum non agnoscere. Is enim à justitiâ DEI distributivâ non exiget, ut, qui per aliquot momenta peccavit, in æternum propterea sit excrucianus. Nec adeò id mirum, cùm & Christianorum nonnulli, putâ *Origenes*, & qui *Doctores Misericordes* seu *liberatores* appellantur, hōc argumentō perciti, finem infernalium cruciatuum, statuerint. vid. *Diet. l.c. p. 635. Aug. Lib. Quodv. heres. 43. F. 6. Col. 20. B. Prætol. l. 15. heres. 5. p. 368. n. 3.*

§. VII.

VII. *Adivinâ Omnipotentiâ.*

Si ex naturâ constat, Deum esse omnipotentem, sequitur, quod ex naturâ quoque pateat mortuorum resurrectio;

Atqui prius est ver. E. & post.

Maj. prob. quia sic omnia ad resurrectionem necessaria requisita ponentur. Nulla enim esset impossibilitas ex parte facientis, nulla ex parte Objecti, cui vivere non repugnet, nulla ex parte modi agendi, cum reunio æque possibilis ac unio ipsa, vid. *Hild. l.c.*

Sect. I. c. II. §. 3. p. 12.

Resp. (α) Neg. Consqu. Maj. ejusque probationem, requiritur nimirum adhuc voluntas DEI; non sufficit Deum posse, sed etiam velle.

(β) Quid impedit, quò minus Philosophus excipiat: A DEO non posse contradictoria fieri; E. nec posse corpus nostrum revocari in vitam, NB. numero idem. Implicat enim annihilatum esse, & tamen post novam productionem numero idem esse: Si denuo forma producitur, tunc non est numero eadem sed faltem specie. Nova enim forma non est illa, quæ periiit, alias non periuisset; vid. *B. Meisn. Phil. Sibr. P. I. Sect. 4. C. X. Qu. 5. p. 621.*

Excipit *Alstedius* p. 220. Deum posse eandem numero actionem reparare.

Resp. Philosophus reponet; quando corpora reproducuntur, tunc id non est, actionis numero ejusdem reparatio, sed planè quoad speciem nova actio. Nec corpora reparantur sed de novo producuntur. Reparatio non presupponit totalem formæ destructionem, benè tamen nova productio.

§. VIII.

VIII. *Ab Hypothesi Ethnicorum;*

Si Gentiles, Phœnicem sese suâ virtute posse excitare, crediderunt, sequitur, quod multò magis admittere possint corporum resurrectionem, quæ sit virtute DEI;

Atqui; E.

Maj.

Maj. probat *Alsted.* p. 217. Homo qui est μικρόσωμος, longo intervallo superat Phœnicem.

Min. idem adstruit ex eo, quia putaverint gentiles, in desertis Arabiae hanc degere, atque ad quingentos annos, longævâ ætate procedere. Cùm verò finem vitæ sibi adesse sentiat, facere sibi nudum, seu Thecam de Thure & Myrrâ, cæterisque odoriferis, in quam impletâ vitæ suæ tempore, intret & emoriatur. Postea de humore ipsius exsurgere vermem, paulatimque adolescere, ac processu temporis, induere alarum remigia & Phœnicis speciem & formam resumere.

Resp. (α) Neg. prius, distinguo; inter novam Phœnicis generationem & ipsam ex cinere resuscitationem. Non hanc, sed illam defendunt nonnulli gentilium.

(β) A resuscitatione Phœnicis specie ejusdem ad resurrectionem corporum numero eorundem N. V. C.

(γ) A falsâ quâdam ac particulari gentilium hypothesi ad universalem & omnibus communem N. V. C.

(δ) Majoris probatio vacillat; Cur enim ex hypothesi gentilium non subsumis? Atqui Phœnix per quingentos annos vivit, E. homo, quia ipsum longo intervallo superat, plures quâm quingentos attingit, quod absurdum.

§. IX.

IX. A Seminis terræ mandati germinatione;

Si Deus naturæ dedit illas virtutes, ut efficere possit germinationem, sequitur, quod multô magis hominis corpori sit benedicturus, ut possit resurgere;

Atqui;

E.

Maj. prob. iterum *Alsted.* ex eô, quia hoc illis longè præstantius.

Resp. (α) Ab illustratione ad demonstrationem N. V. C. totum argumentum est illustrans, non probans.

(β) A germinatione seminis ad resurrectionem corporum N. V. C. illa virtutem suam plasticam naturaliter exerunt, hæc numero eadem supernaturaliter redeunt.

(γ) Majoris probatio absurditatem involvit: En! cur non Bruta resurrectura exinde colligis, quod *Buccius* olim somniabat; confer-

Se-

Serar. L. advers. Buc. Illa enim absque dubio, præstantiora sunt quām vegetabilia.

§. X.

X. *A principiorum essentialium positione;*

Ubicunque manent principia numero eadem essentialia rei corruptæ, idemque agens, quod ea iterum conjungere potest, ibi nihil obstat, quō minus res corrupta restituatur;

Atqui homine corrupto manent numero eadem principia; &c.

E.

Min. prob. *Alf. l. c.* manet (α) Materia, (β) anima rationalis, quæ est immortalis (γ) Deus qui vult ut materia & forma denuo conjugantur;

Resp. (α) dist. inter principia prima & secunda; Limit. Maj. ubicunque remanent principia essentialia rei corruptæ tūm prima tūm secunda idemque agens, ibi restitutio potest fieri; Sic concessa Ma- jore neg. Min. materia enim prima, quæ remanet, ad hominem equidem de novō producendum non verò corruptum restituendum suf- ficit.

(β) Præsupponitur id, tanquam res certa, quod tamen est *κειμένον* & adhuc in quæstione, animam scilicet nostram esse im- mortalem, Philosopho apodicticè constare; *vid. Sect. I. §. 7.*

(γ) Unde mihi ex ratione probabit, DEUM velle ea denuo conjugere?

§. XI.

XI. *A plantarum resurrectione;*

Si Chymici Rosas atque plantas in cinerem redactas possunt resu- scitare, pristinæque formæ restituere, sequitur quod multò ma- gis Deus nostra corpora, in cinerem versa, sit resuscitatus;

Atqui;

E.

Maj. prob. quia DEUS procul dubio, potentia Chymicis longè major, nostraque corpora æque apta ad vitam resumendam quām plantæ.

Minorem probant variis experimentis; v. g. *Kircher. qui l. suprà cit. testatur*, se plantam ex cinere excitasse, ac per decennium

C

ferè

ferè , advenis cunctis , ut spectarent , exhibuisse , donec Anno 1657. ipsa Regina Sueciae *CHRISTINA* , Musæi sui visitatione se dignum habuerit , summaque animi voluptate istiusmodi artificium contemplata fuerit . Cum verò post ejus discessum , extra fenestram eandem posuerit , accidisse , ut Phiala ruptâ , vehementiori frigore exspiraverit , finemque spectaculi fecerit .

Resp. (α) Positō prius esse verum , ad summum tamen sequeretur , DEUM corpora nostra posse excitare . A posse verò ad esse N. V. C.

(β) Nec prius quoad totum potest admitti . Dist. enim inter plantam verè talem & imaginariam ; hanc concedo , illam nego . Lim. Maj. Si Chymici Rosas ac plantas imaginarias possunt excitare &c. sequitur &c. sic nego Consequent.

(γ) Distinguo inter plantæ corruptionem totalem & partialem . Posse restaurari plantam , ex parte corruptam equidem concederem , totaliter perditam nego , qualem restorationem Rolf. non Ens Chymicum vocat l. 6. Art. Chym. consentit D. Maj. Epist. Diff. de Cancr. & serpent. putref. pag. 32. A restauratione autem plantæ [ex parte corruptæ ad resurrectionem corporum totaliter perditorum . N. V. C.

Non equidem negabo , posse interdum accidere , ut planta verè talis ex cinere producatur ; Sed verò quæstio saltem est , an cineri & non potius semini , in eō latenti acceptum sit ferendum . Videntur id ipsum concedere , qui his operationibus indulgent , dum in cinere dicunt latere salem , in hoc verò principium seminale . Ast si hoc concederetur , non ex cinere , sed semine produceretur planta ; & si hoc , non resuscitabitur sed generabitur ; Si generatur , non est numero sed saltem specie eadem ; & per consequens ad resurrectionem corporum nihil facit .

§. XII.

XII. *A Finis homini præstituti non acquisitione;*

Quicquid finem sibi præstitutum non adipiscitur , illud in aliâ vitâ eundem obtineat est necessum ;

At-

- Atqui; E.
 Maj. prob. quia DEUS & natura nihil suô fine destitui per-
 mittit;
 Min. prob. Quia homo in hunc finem creatus, ut æternum vi-
 vat.
 Resp. (α) A finis præstitutione in hâc vitâ ad illius consecu-
 tionem in alterâ vitâ N. V. C.
 (β) Unde constat Philosopho, hominem ad æternitatem condi-
 tum? Dum ipsa animæ immortalitas scientificè ipsi non pateat.

§. XIII.

Et hæc sunt, quæ pro temporis ratione, publicæ eruditorum
 Censuræ modestè iterum submitto. Quæ fortè videntur omissa, ex
 iis, quæ in scenam produxi, facile poterunt dijudicari ut spero, atque
 ad ipsum configendi actum non immerito reservantur. Tuum ita-
 que erit L. B. qualicunque huic labori favorem impertire, (id enim
 est quod mihi expeto) meum verò DEO pro concessis Viribus per-
 solvere gratias, cui Soli sit Gloria!

COROLLARIA!

I.

Ratio est fundamentum Theo-
 logiæ naturalis, nec tamen quâ hu-
 jus hominis, sedquâ hominis.

II.

Mundi Machinam in tempore
 esse productam certò gentiles quâ
 gentiles non intelligunt.

III. Ne-

III.

Neque eam aliquando ruituram,
apodicticè ex lumine N. cognoscunt.

IV.

Mortui malefici pœnis subjici
possunt à Magistratu.

V.

Malè mentis essentia à nonnullis
constituitur in cogitando.

F I N I S.

Coll. diss. A. 8, misc. 9